



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ex Illvstrissimo Cardinali Bellarmino Epitome
Controuersiarum Omnium huius Aeui
Lvthero-Calvinisticarvm Sub diuersis Titulis bis
Quadripertitis digestarum**

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiae, 1624

I. Qvi sint Canonici S. Scripturae libri, quaeque Vulgatio proba?

urn:nbn:de:hbz:466:1-11726

I. DE VERBO DEI SCRIPTO, TRADITO, AC INCARNATO.

QVÆSTIO I.

*Qui sint Canonici S. Scriptura libri:
quaque Vulgatio proba?*

LIBERTINI, ex Luthero prognati, auctoribus Coppino & Quintino Picardis Tutoribus; itemque Gaspar Schvvenefeldius nouum orbi monstrum hæresios effuderunt istud, teste *Frid. Staphilo lib. de Concordia discipulorum Luth. & Petro Palladio lib. de hæresibus*: Dei Verbum Scriptum, vt Literam occidentem, repudiari oportere; soliusque interni Spiritus Critirio, suo quemque subauscultare. Idemque Scripturis palliant speciosè.

LVTHERVVS & in primis CALVINVS *lib. contra Libertinos cap. 9.* sicut stylum in hos certatim exacuerunt: ita vnanimi libidine calumniandi Ecclesiam Dei, eandem fanatici Spiritus sacrilegam vesaniam nobis Romano-catholicis impudentissimè impingere nihil erubuerunt. Vt qui. ait CALVINVS initio *lib. aduersus Anabapt. dicamus, sacrosanctas Scripturas misas fieri oportere, vt Auctoritate hominum acquiescamus.* LVTHERVVS *lib. de Conciliis. Papa Sacram Scripturam in puluere ac cæno sepeliit, & Doctrinam Christianam panè integram delouit.* Vide meum *Mendacem Antipap. p. 1. quæst. 1.*

SVADENT Libertini istis præcipuè:
1. Ex 2. Cor. 1. *Fecit nos Ministros Noui Testamenti: non Litera, sed spiritus.* 2. Ier. 3. *Dabo legem meam in mentem eorum, & in corde eorum scribam leges meas.* 2. Cor. 3. *Epistola vos estis scripta in cordib. vestris, qua scitur & legitur ab omnibus.* 1. Ioan. 2. *Vnctio spiritus docebit vos de omnibus.* 3. Isa. 54. *Dabo omnes filios tuos doctos à Domino.* Et factum est ita: 1. Thef. 4. *De caritate Fraternalitatis non necesse est scribere; ipsi enim à Deo didicistis.* Ioan. 6. *Erunt omnes docibiles Dei.* &c.

AVTOR. Ecclesia Orthodoxa, id est, Romano-catholica Verbum Dei scriptum sacrosanctè, ex quo accepit, semper retinuit, sub Custode S. TRADITIONE; & illud iuxta mentem sensumque orthodoxum, S. Spiritus vsa Magisterio, explicauit ac prædicauit vnanimi ac vniuersali cum consensu. Verùm quæ duo insunt vni Verbo scripto, ea separari non debent: Litera & spiritus. Litera namque sola multos occidit Nouatores: Spiritum verò in Litera viuificat, vt verè sint *verba vita*: ipsaque stabilis ac certa Fidei Regula; sed Partialis: Consensus vniuersalis Ecclesiæ Docentis vt SIC, siue TRADITIO si accesserit, vt accessit, iam continuò Opus Dei perfectum constitit, vt nec portæ inferi aduersus illud valuerint vnquam præualere.

Quò vanior, ne dicam insanior, est Libertinorum iactantia: certior autem Ecclesiæ doctrina & Constantia negantis habendum illud pro DEI Verbo, quod priuatim cuiq; ad cor loquitur spiritus: Sed hoc solum quod à DEO Reuelatum consistit tum in scriptis Prophetis, Evangelicis, & Apostolicis; tum in Traditis ab Ecclesia, ex infallibili S. spiritus Assistentia promanantibus. 1. Quia Prophetæ, Christus, Apostoli ad tribunal S. Scripturæ prouocarunt, non ad interni spiritus iudicium. *Deut. 7. Ies. 8. Mal. 2. Luc. 4. v. 21. Mar. 12. Mat. 22. Ioan. 5. &c.* 2. Quæ prophetata accipimus, certa eueni-

uenisse tenemus: at privati spiritus critica, vt alicui in se certa quædam forent; nobis tamen incerta manerent; nisi diuinitus confirmarentur: Sicut quæ iam prophetica tenemus, certissime euenisse Deus est testatus: vt docet *S. Aug. l. 18. Civ. c. 41.* 3. Consensum quoque mirificum & Scriptorum, & seculorū, videmus. vti vno ex spiritu. 4. Accedit vindex Deus S. Scripturæ contra profanos illius abufores ac temeratores, dirè de celo punitos. 5. Et verò cum omnis Respub. legibus scriptis regatur; planè conuenit & Remp. Christianam diuinis Decretis, scripto declaratis, gubernari.

6. Demum vide age Lutheri in S. Scripturam reuerentiam; quam ei pro sua in nos calumnia repono; (nā de Caluino inferius.) Parce mihi Deus in fanda referenti! His ornat TITVLVS illam profanus Hæresiarcharum Centonista Lutherus.

a. S. Scriptura metum est Venenum, b. Liber hæreticorum, c. Chæra lusoria, d. Latua e Præstigatorius facies, f. Nalus cereus, g. Incerta, h. Inuitus, i. libia sunt bublia, Babylonis, k. Biblia rationis, Iudæorum, Machumetia, sumbularia, Biblia sub pollice suillo, in le- & meretricio, l. Est liber feruus, m. Sathan, n. Merda Satana, o. Stereus in latera &c. a. Tom. 2. Wittenb. f. 111. a. b. In postilla de fallis proph. c. Tom. 2. Wittenb. f. 169. h. d. Tom. 4. f. 135. e. Tom. 2. f. 313. f. Tom. 6. f. 28. g. Tom. 7. f. 115. h. Tom. 2. f. 204. i. ibid. f. 61. k. To. 5. f. 52. l. Tom. 1. f. 155. m. ibid. n. Tom. 2. f. 391. o. Tom. 2. Ienens. f. 410.

DICO AD I. *Litera* solum dicitur Lex incisa lapidibus; cuius Minister Moyses: quæ occidit dans mandatum, sed non gratiæ auxiliis: sicque, *Rom. 4.* præuicatores constituit, facitque peccatum supra modum peccans & augens concupiscentiam, *Rom. 7. Aug. l. de Spir. & lit. c. 4.* Itaque lex ex se sancta est; at occasione accepta occidit. Nouū Testam. verò nil pertinet ad Literam Veteris Test. confertque gratiam & à peccato liberat &c. AD II. Illa non tollunt S. Scri-

pturam; sed docent quæ per gratiam, & Spiritum Christi, & Consensum Ecclesiæ sint ad Fidem necessaria. AD III. S. Aug. intelligit illa de fide in Deum & Christum, vt cuius futuri sint omnes capaces, Deo fidem infundente.

II. De Canonicis libris Veteris Testam.

LUTHERANI. & Magdeburgenses lib. 2. Centuria 7. cap. 1. col. 51. & Lutherus, & Cinglius in Præfationibus conuictorum ab ipsis Bibliorum. libros *Tobia, Iudith, Sapientia, Ecclesiastici, & Machabæorum* à sacro Canone auellunt. Sic & Kemniti in Exam. Trid. sess. 4. Ioan. Brentius in Confessione Wittenb. cap. de Scrip. sacra, eos solum libros agnoscunt canonicos, quos Hebraei recipiunt. Hi vero, prædictos refutant, ait S. Hieron. in Prologo Galatæ. I. Lutherus quoque in alle. cart. 37. de Purgat. pertendit, *Libros Machabæorum nullius prorsum esse autoritatis*

Kemniti prædictos libros esse bonos ac sanctos asserit; non tamen infallibiles sic, vt ex iis firma duci argumenta queant. Itaque

LUTHERANI & CALVINIANI simul exauctorant *Tobiam, Iudith, Sapientiam, Ecclesiasticum, & Machabæos.*

SVADENT istis, 1. Quia Iudæi reiecerunt eos ab Canone, 2. Quia & S. Patrum quidam eosdem repudiarunt.

CALVINVS Instit. I. c. 11. §. 8. *Arguit mendacii librum Sapientia: tantum abest vt eum amplectatur. Instit. 1. 2. c. 5. §. 18. librum Ecclesiastici solidæ esse negat autoritatis. Idem & de libris Machabæorum iudicat Inst. 3. c. 5. §. 8. In Antidoto autem Concilij Trid. sess. 4. Tobiam, quoque & Iudith repudiare videtur. Inque his suum sequitur Caprum grex Calvinistatum.*

AUTOR. Sacrorum Librorum classis est triplex. I. Cunctis certissimæ autoritatis: Vt *Pentateuchus, Iosue, Iudicum, Ruth, Regum quatuor, Paralipomenon duo: Esdra, & N. hemix duo, Iob, Psalterium 150. Psalmorum: Proverbia, Ecclesiastes: Cantica, Prophetia maiores IV. Minores XII. Euangelia IV. Acta, Epistola Pauli XIII. Canonica dua, Petri vna, Iohannis altera.*

II. Classis, Minus exploratae auctoritatis, cunctis, ubique, semper: Vt *Hester, Baruch, Danielus pars, Thobias, Judith, Sapientia, Ecclesiasticus, Machabæorum, 1. & 2. Marci, Luca, & Ioannis partes: Ad Hebræos, Epistola Iacobi, Petri secunda, prima Ioannis particula: secunda, tertia Ioannis.*

III. Classis Librorum ab aliquibus agnitorum pro sacris; sed non publico Ecclesiæ iudicio approbatorum: Vt *Oratio Manasse, 3. & 4. Esdræ, tertius & quartus Machabæorum, Psalmus 151. Appendix libri Iob, Pastor Hermetis.*

DICO AD LUTHERANORVM Exauctorationem Veteris Testam. I. quòd ipsis contraria militant sacra veterum Concilia inde ab Concilio Carthagin. III. Itemque S. Patres. 2. Eignētum verò Kemnitii implicat contradictionem, statuentis esse Canonicos, & tamen non infallibiles; cūm idè sint norma, qua imperitiæ nostræ fallibilitas regatur, ne aberret: At, quæ erunt regula nobis, si sint fallibiles ipsi? Obiectiones aduersariorum triuales, vide apud *Bell. l. I. c. 13. 14.*

DICIT AD I. S. Aug. 18. Ciuit. c. 36. *Machabæorum libros non Iudæi; sed Ecclesiæ pro Canonicis habet. Dein: tempore Esdræ factus est Canon; at tunc libri Machabæorum nondum erant scripti. Ad II. Innocentius Papa Canonem primus definiuit in Ecclesiæ; quem S. Augustinus, cæterique sunt secuti non igitur reiecerunt.*

III. *De lib. Canonicis Noui Test.*

II. LUTHERVS, Brent. Kemn. Magdeb, Epistolam Iacobi & Iudæ penitus contemnunt; de secunda Petri, de 1. & 3. Ioannis, dubitant; alii variant.

CALVINVS & CALVINISTÆ, in Confessione Pofsiacensi art. 3. eadem recipiunt o-

B. 1. 15.

AVTOR. Verè Apostolicas ac diuinas esse declarauit Conc. Carthag. III. Et porrò cætera; Sanctique Patres. Neque obiectionum Lutheranae robur habent vllum. *Bell. lib. 1. cap. 18.*

LUTHERVS in *Præfat. Noui Testamenti Apocalypsin* nec pro libro Prophetico, nec pro Apostolico recipit, eò quod beatos dicat, qui seruant ea quæ scripta sunt in ea; cūm eam nemo sat intelligat.

CALVINVS eam propugnat acriter, & cum eo, descilcentes à suo Luthero Magdeburgenses *Cent. 1. l. 2. c. 2.* Erasmus in fine annotationum in Apoc. anxie conquirat argumenta, vt eam S. Ioanni abiudicet.

AVTOR. Apocalypsis verè est Ioannis: testibus Concilii Ancyrano, Carthag. III. & c. & S. Patribus quæ Græcis, quæ Latinis. Neque obscura solum vaticinia, sed præcepta etiam moralia continet; vt pote cuius scopus est nos hortari ad perseuerantiam & patientiam in persecutione. Verè S. August. I. de bono perseuer. c. I. *Scripturas sic accipiunt, vt suo quodam privilegio, imò sacrilegio, quod volunt, sumant; quod nolunt, reiciant.*

LUTHERANI Epistolam ad Hebræos nec esse Pauli, nec vllius Apostoli contendunt; quòd quadam contineat contra Euangelicam & Apostolicam doctrinam. Ita Lutherus in Prologo ad Hebr. Brentius, Kemn. Magdeburgenses.

CALVINISTÆ verò, esse Apostolicam contendunt; *Ecceius tamen, addubitant.* Ita Caluinus Instit. cap. 8. §. 216. impressa anno 1554 & cap. 10. §. 83. & c. Quocirca Ministri in Confessione Piffiaci oblata art. 3. *Canonicam asserunt; sed auctoris incerti.*

AVTOR. Sed vtrique in hoc, aduersantibus SS. Patribus, secuti sunt hæresiarum Marcionem, iam olim ob id ipsum condemnatum: teste S. Hieronymo in *Præfat. ad Titum.* Sequuntur & Arium, apud *Theodoretum* in præfat. ad Hebr. *Bell. lib. 1. cap. 13.*

IV. De

IV. De Vulgata Editione

LUTHERANI; vt Kernn. ad Trid. Sess. 4. Et CALVINIANI, vt Calvinus in *Antid. ibid. & Inst. l. 1. cap. 6. §. 11.* Vulgaræ, seu Hieronymianæ, odio editionis, omnia examinari, emendatque volunt ad textum Hebræum; vt quem fontem esse purissimum appellent. Hinc innumera, & pugnantes sunt eis versiones; vt Lutheri, Oecolampadii, Bibliandri, Castellionis, Iunii, Tremellii, Munsteri, Bezae, &c. vide *infra quæst. 3.*

AVTOR. At ipse Calvinus ibid. coarguit Iudæos, vt qui Lectionem inuertant: quare & iste fons subinde turbidus manat. 2. Quin meliorem esse Latinam versionem ipse fatetur; eò quod Rabbini cum addiderunt puncta, pluscula seu odio, seu imperitiâ, deprauarunt. 3. Lutherus in Comment. de nouiss. verbis Davidis ait: *Omni- no melius est retinere versionem vsitatam, quam tot nouas cumulari, &c.* In libr. prophetiarum suarum collecto per VValterum Hall. *Paulatim tam multa futura sunt Biblia, quam multi scoli in Hebraica Magistros se profitebuntur.* Nimirum Genes. 11. *Quia ibi confusum est labium terræ, vocatum est nomen eius Babel. Iuxta illud: Confundamus linguam eorum, vt non audiat vnusquisque vocem proximi sui.* At è contrâ Romano-catholicis, *Eccce vnus est populus, & vnum labium omnibus.*

V. De Autoritate Versionis.

LUTHERANI volunt Lutheri versionem haberi pro authentica. Sic in Decreto Lipsiensi Melanch. Pomer. &c. subscripserunt.

II. ZWINGLIANI, Anabaptistæ & Calvinistæ nullam habere volunt authenticâ: teste præfat. Tigurinae editionis.

III. Lutherani tamen & Calviniani iunctim, vt Kernn. & Calvinus exagitant Cœc. Trid. sess. 4. quod solam vulgatam iubeat

esse adprobatam. Sic & plures alii: quorum mendacia vide in meo *Mendace Antipap. meo. p. 1. quæst. 1.*

SVADENT istis 1. Quia potius credendum fontibus Hebræis & Græcorum, quam riuis interpretum. 2. Huc plura coaceruant loca, quasi deprauata.

AVTOR. Hieronymiana versio probatur in Conc. Tridentino, ab vsu probato plus mille annorum continuo: & ob testimonia S. Patrum. 2. Hebræi Hebræam, Græci Græcam suam obseruarunt authenticam: quò magis & Latini latinam habeant oportet. 3. Hebræa lingua vix paucorum est in Cœciliis; Latina, omnium. 4. Solenne autem est hæreticis, vt velent suas corruptelas, ad fontes sese Hebræos, Græcolue referre.

DICO AD I. Fontes turbarunt tum Hebræi tum Græci: Latina autem Ecclesia vt in fide constantior; sic in sana versione custodienda fuit obseruantior, quam Græca, &c. Ad 2. Vide *Bellarmin. libr. 2. cap. 11. & 12.* Particularia enim prætereo: cum ex vniuersæ genere quæstionis constare queunt.

VI. De Vulgatis Linguis S. Scriptura.

LUTHERANI, Calviniani, cæteri que Nouatores; vt Brentius *In Confess. VVirtemb.* Calvinus *Inst. 3. cap. 20. §. 33.* Kernn. ad Sess. 4. conclamant, In omni lingua edi licere, & debere S. Scripturam legi, atque cantari.

SVADENT istis. 1. Quia, 1. Cor. 14. *Si incertam vocem det tuba quis parabit se ad bellum? Ita & vos per linguam, nisi manifestum sermonem m dederitis, quomodo scietur id, quod dicitur? Eritis enim in aëra loquentes.* Iosua *Si orem lingua, spiritus meus orat; mens autem mea sine fructu est.* &c. 2. Caluio. *Mat. 29. Mat. 15. Hic populus labiis me honorat.* 3.

Kemnit. Præcipit innocentius III. ut procuraret episcopus officia diuina linguis diuersis celebrari vbi diuersarum fuerit linguarum populus. 4. Finis Diuinorum est Instructio, Consolatio, Aedificatio: quæ nulla sunt in linguæ vsu ignotæ, &c.

AUTOR. Vulgares versiones non prohibet Ecclesia; sed earum vsu cuiilibet profuturi non probat. Hebræam tamen, puramque Græcam, & Latinam oppidò colit, & obseruat. 1. Quia ab tempore Esdræ vulgaris esse desit Hebræa lingua per 70. annorum captiuitatem Babylonicam: attamen Lex in sola Hebræa prælegebatur populo. 2. *Esd. 8.* Sic etiamnum hodie assolet Iudæis. 2. Quia Apostoli omnibus linguis prædicarunt; at solum Hebræam & Græcâ scripserunt; forsân & Latinâ. Et Paulus Romanis Græcè scripsit. 3. Cõmunicatio nationum vnitasque fidei rectius seruatur in communissimis linguis. 4. Quia Inconuenientia plura se dant ex vulgariũ vsu linguarum. *Bell. cap. 15.*

DICO AD I. Ibi agitur de Exhortatione spiritali: non præcipuè de Officiis diuinis. Ita S. Patres, Cypr. Aug. Bas. Ambr. &c. *Deinde* Officia sat est si vnus, aut pluresculi intelligant, & respondere sciant. *Demum* de Canticis spiritalibus ibi potissimus est sermo, de laude Dei, oratione, gratiarum actione: hæc popularia sunt; Officia verò Clericalia sunt.

Ad II. Non labiorum solorum, nec intellectus solius oratio; sed cordis puri & affectus deuoti, honorat Deum; et si non intelligatur ab orante seu audiente illam.

Ad III. De sola Hebræa & Græcâ ibi fit sermo; non de vulgaribus.

Ad IV. Finis præcipuus Diuinorum officiorum est cultus Deo debitus ab Ecclesia: at Cleri est populum docere, solari. &c.

QVÆSTIO II.

Sine S. Scriptura per se ipsam intellectu facilis & aperta?

LUTHERVS in præfat. assert. artic. *Scriptura per se certissima, facilissima, apertissima est sui interpretis, omnium omnia probans, iudicans &c.* Dicit ibid. clarior rem esse omnium Patrum scriptis. Addit amen a ibi. 1. Si quid hic sit obscurum, explicari alibi: 2. Item clara per se, obscura sic superbis & infidelibus, ob prauum affectum; 3. Breuius in proleg. contra Soro, obscuram subinde vderi ob phrasas Hebræismi & Græcismi. Sic plerique Lutherani.

CALVINISTÆ, apud Ioan. Scharpium in cursu Theol. controu. 7. de Scriptura, ad Iacobum Angliæ Regem anno 1620. *In verbis sæpè difficultas: at in rebus articuli fidei sunt manifesti.* 2. *In se Scriptura est perspicua; at nobis difficilis, ob cæcitatem, & ignorantiam, aut curiositatem, quod expressis in ea non contenti curiosa indagemus.* 3. *Dogmata quedam in se sunt obscura, ut de Deo Trinuno &c. Quatenus tamen expedit, ut ea cognoscamus; sunt manifesta.* 4. *Scriptura claritas, respectu nostri, Interna cordis, eget illuminatione Sp. Sancti; cum naturali acumini omnia sint obscura: Et ea claritas est fidei, & solida notitia. Externa, in verbis est posita; Sic dogmata in Scriptura expressa planè sunt omnia, ut ea vel impij, imò & demones ex scriptura intelligant, historicè solm.*

SVADENTISTIS. 1. *Deut. 30. Mandatum quod præcipio tibi, non supra te est, &c.* Brennius, addit, *Vt non sit opus ire Romam.* 2. *Psal. 18. Preceptum Domini lucidum illuminans oculos &c.* 3. *Habem. 2. Pet. 1. firmiorem propheticum sermonem; cui benefactis attend. nos, tanquam lucerna lucenti in calig. loco.* 4. *Quod si opertum est Euang. 2. Cor. 4. in tuis; qui pereunt, opertum est: in quibus Deus huius sæculi excacauit oculos infidelium.* 5. *Vetus Test. erat liber signatus, Isa. 29. at in Nouo est apertus*